

HÍR MONDÓ

1997 MIKSZÁTH KÁLMÁN EMLÉKÉV

1847. január 16-án született Nógrád megye nagy egyénisége,
a magyar irodalomtörténet jelentős alakja

Szép a PEGAZUS is, de a fűzfavessző mégis jobb lovacska volt valamikor! Ráültem, hiphopp, ott legyek, ahol akarok az én kedves nagymamámnál, aki Ebecken lakik. Az vár engem foszlós kaláccsal, ezüst piculával és szép mesével.

Az ebecki délutánok

Hiúságom, örömem, vágyam egyetlen célba gyűlt: írni tudni.

Hogy lettem én író?

...nevemet magasztalólag említi az ország és a külföld, szeretet vesz körül ahova lépek, s jövedelmem hatszor akkora, mint amennyiről valamikor ábrándozhattam...

...hogya még nem ment férjhez, én most mégegyszer elveszem magát...

"Leánykérés" - másodsor

Parancsoló igényeit az étellel és az emberekkel szemben nem adta fel. Fiatal leányalakjai mutatják, milyen szépnek, igaznak álmodta az ember arcát.

Király István

Találkozunk-e, s ha igen, hogy találkozzunk Mikszáthnál a lélek rejtelseivel? Ez Széles Klára kérdésfeltevése a Tiszatáj c. folyóirat 1997. januári számában.

"Gyerek még" Gál Magda. Kislánnyal találkozunk, aki itt az "eset" során szemünk előtt serdül nővé, ér a kislánylet végére, a felnőtté válás küszöbére. Önálló választásra készítő élethelyzetbe jutott.

Mikszáth szűkszavú, keveset mond, többet inkább elhallgat, sejtet, kitaláltat.

Gál Magda "szoknyácskáin" végigcsurgó víz útját követve látatja, amint

a vékony gyolcsvászon odatapadt szép derekához. "Hej, az a korsó, az a korsó!" - hallhatjuk a személytelen narrátor hangját. Cifrán kiöltözve ölelte is jártak lányok az "ördög gyalogösvényén" a kútra.

A bodoki kút a hozzákapcsolódó legendákkal fokozottan hordozója minden ősi szimbólumnak! "Sás" Gyuri Gál Magdában vékony erkölcsű lányt talált volna, mint a "nád"?

Hova lett Gál Magda?

A szóbeli közlés inkább csak leple a szándékok, akaratok, érzések létének. Mikszáth embereinek nagyrésze nem ura a nyelvi kifejezésnek. Az író helyettük nyilatkozni nem akarván, de empátiával érzékenyen követni próbálva útjaikat, sokszor hegyeiket, patakjaikat, természeti közegük árnyalatait beszélteti hasonlatként.

"A kicsinyek", A gyerekek c. kis történet szereplői még a felnőtté válás küszöbénél jóval innen vannak. Tragédia ez is, csakúgy mint Gélyi Jánosé, aki a régi szeretőt, Vér Klárit hozta a házhoz.

Gélyi János irigyelt lovainak szilaj vágója a halál víziójává formálódott. A hegyszakadékok pedig öblös, nyitott koporsók...

A Két major regénye c. alig több száz sornál, s súlyos tragédiát hordoz.

"A pajkos Ipoly nem törődött velük, vígan locsogott tovább... de nem fecsegett ki semmit."

Az öreg Bogát-hegy meg a kavicsos ugar, a Csipke, s a Bágy-patak azonban "odaállt az emberek közé igazságot tenni", beleavatkoznak a jó palócok dolgába. A Bogát gyomra viselős az üvegcsinálás

lához való agyaggal, a Csipke földje meg fekete kőszent rejti!

A "királyné szoknyája"

A természet hű, empatikus társa az embernek.

A mai Mikszáth-értelmezők mind egyetértenek abban, hogy A jó palócok, Tót atyafiak világa teremtett világ. Az ottlét-perspektíva dominál.

A Mikszáth-szövegek hatásmechanizmusának minden bizonnyal igen-igen fontos összetevője az állandó nézőpont-elbizonytalanítás, a megítélő álláspontok közötti bujkálás, boszorkányos ide-oda villódzás.

Legnagyobb vívmánya a communis opinio oldott kezelése volt: sokrétű, humoros, ironikus kifejezési eszközzé fejlesztette. Amit Ő mint író nem akart elmondani, illetve a szereplőiel sem akart elmondani, azt a maga ízlésére formált közvélemény szájába adta. Ezzel teremtette meg stílusának azt a vibráló, elven, szellemes jellegét, amelyet annyira hozzánk közelállónak érzünk.

Herczeg Gyula

/Tolnai Gáborné/

75 ÉVE VÁROS SALGÓTARJÁN

Salgótarján rendezett tanácsú város beruházásai közül bevételt hozónak bizonyult a közvágóhíd építés, a városi uszoda, a vásártér kialakítása. 1927-ben a közvágóhíd már 8.333 pengő tiszta bevételt biztosított a városnak.

A vízvezetéki próbafúrások 1925-ben 7.100 pengőbe, 1926-ban 43.000 pengőbe kerültek. A város anyagi lehetőségei azonban a későbbiekben szűkültek, így az 1930-as években nem haladhatott előre a szennyvíz elvezetése, az ivóvízvezetékek kiépítése.

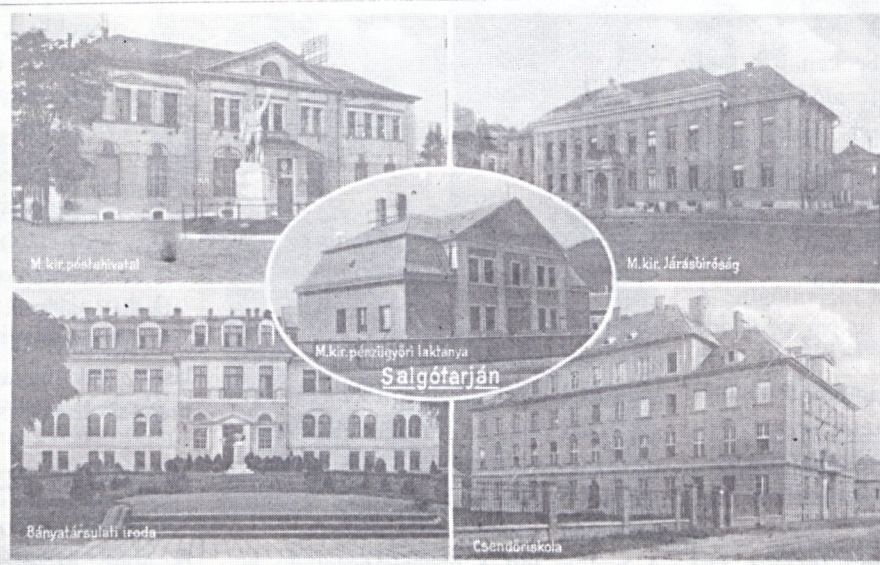
A városi beruházások között minimális értékben szerepelt állami lakások építése. A szorító helyzetet bizonyítja, hogy 1925-ben Salgó-

tarjánban 16 család vagonlakó volt, a trianoni határokon túlról menekülő középosztálybeli családok is lakásra vártak.

A lakáskérdés megoldásában azonban jelentős szerepe volt a településen működő nagyüzemeknek. 1920 és 1926 között a Rima - a salgótarjáni acélgyár - 116 család részére 2.248.000 aranykorona értékben, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. salgótarjáni igazgatósága pedig 70 lakást 686.150 aranykorona értékben épített.

Az iskolaügy területén 1927-ben 11.000 pengőt, 1928-ban 8.000 pengőt költött a város. A kulturális célú beruházási összegek mellett természet-

tesen a városnak az oktatási intézmények napi működtetését is biztosítania kellett. Így például az 1923. évi 62.083.451 korona városi kiadási végösszegekben találjuk a következőket:
Tanügyi kiadások: 435.156 korona
Iskolaépületek: 1.609.000 korona
Iparostanoncok: 184.450 korona
Egyletek, nyugdíjak: 682.032 korona.

Tehát a város által működtetett elemi iskolák, fiú- és leánypolgári iskola, a városi tanonciskola, valamint a két városi óvoda működése is pénzt követelt.

Az 1931/32-es tanévben az I., II., III. számú állami elemi iskolák éves fenntartása 5.225, 96 pengőt kívánt, melyből a dologi kiadások 2.290 pengőt tettek ki.

Jóformán összevetni sem lehet ezeket az összegeket a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. 1929. évi iskolaépítésével, ahol a beruházási összeg elérte a 30.000 pengőt.

A városi vezetés kulturális beruházási terveiben nem szerepelhetett városi múzeum, városi könyvtár és a mai

értelemben vett művelődési, közösségi ház. Így inkább az egyletek, társaságok beruházási terveit támogatta, illetve hosszú lejáratú kölcsönöket juttatott, vagy eszmei támogatást adott egy-egy elképzeléshez.

Gondolunk itt a református templom, a Szent Ferenc templom építésére, a Római Katolikus Olvasókör beruházására, ingyen telek juttatás-
ra.

A városi beruházások mellett központi állami beruházások is történtek városunkban az 1920-as években. Így a Magyar Királyi Adóhivatal, a Járási Főszolgabírói Hivatal, az Államrendőrség, a Magyar Királyi Bányakapitányság építésekor Salgótarján rendezett

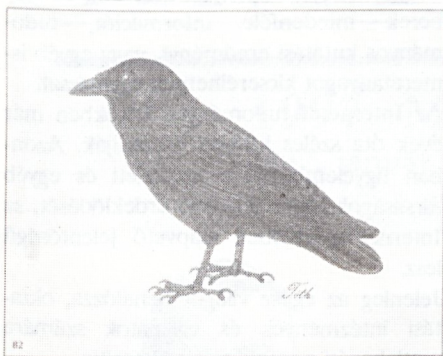
tanácsú város kedvezményekkel élt. Cserébe azt várta, hogy Salgótarján iparosai, szakmunkásai az idegen munkaerővel szemben pozitív megkülönböztetésben részesüljenek.

Dr. Förster Kálmán polgármester 1926. május 7-én, a pénzügyminiszterhez írt levelében a város érdekeit a következőképpen tárta fel:

"... a város itt a határszélen és lakosságának sajátos összetételénél fogva nagy feladatok előtt áll és a reá váró feladatoknak öneréjéből megfelelni nem tud, inkább kényszerülve van a fejlesztés érdekében - országos érdekből a kormány támogatását igénybe venni."

/Bódi Györgyné/

VÉDETT MADARAINK

Magashegyektől a sivatagokig majdnem minden élőhelytípuson előfordul a holló.

Hazánkban inkább az Északi hegyvidék és a dunántúli erdők ritka fészkelője, de az Alföldről is ismerünk néhány költőhelyet. Közép- és Kelet-Európában a század elején erősen megfogyatkozott, majd 1960 táján állománya gyarapodni, terjeszkedni kezdett. 1982-ben a hazai fészkelőpárok száma száz körül alakult. Fészkeképítését vagy a régi fészkek tatarozását már a tél végén elkezdí. Párválasztás idején művészi repülő mutatványokat végez. A földön kimért lépésekkel jár. Rendkívül éber, tanulékony madár. Nem költöző.

1954 óta védett, 1982 óta fokozottan védett faj. A budapesti Állatkert eredményesen szaporított fogsági példányokat.

Tudod-e, hogy melyik régi család címerében van holló? Ha kíváncsi vagy rá, nézz utána a gyermekkönyvtárban, biztosan megtalálod!

Irodalom: Vörös könyv, Bp.: Akad. K., 1989.

/Füzesi Istvánné/

REJTVÉNY

Ez a bácsi az egyik európai ország nagyvárosából érkezett. A város ipari és kereskedelmi központ, nagy ipari vásárok színhelye.

A város nevét és az országot, amelyekben található hozzád el személyesen, vagy küldd be megfejtésként.

Beküldési határidő: március 20.

Cím: Balassi Bálint Könyvtár Gyermekkönyvtára, 3100 Salgótarján, Kassai sor 2.

A januári rejtvény teljes megfejtése a következő volt: Bors Józsefné Balogh Borbála, Báthori utca 3.

A februári rejtvény megfejtése:

FARSANG

Nyertesek: Gubán Dorottya, Salgótarján, Kassai sor 6/A; Smelkó Veronika, Szécsény, Sport út 11.

VERS

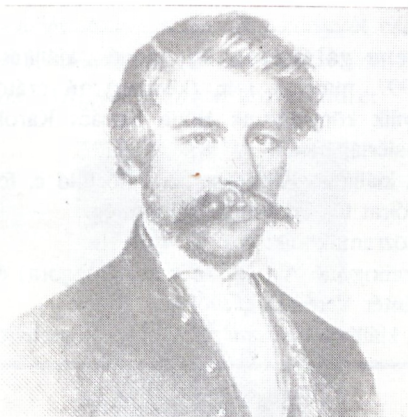
Papírsárkány

Papírsárkány repül egyre magasabbra, kigyózik utána hosszú, fodros farka.

Boldog a kisfiú, sokan körülállják. Apuval repítik magasba a sárkányt.

ÉVFORDULÓ

ARANY JÁNOS 180 évvel ezelőtt született Nagyszalontán, egy tízholdas, tízgyerekes parasztagazda legkisebb fiaként.

Alig húszévesen, debreceni bölcsészhallgatóként színésznek állt rövid időre, majd hazatérve segédtanító, később segédjegyző lett falujában.

A Kisfaludy Társaság pályázatára írta meg a Toldit, amely az országos hírnevet és Petőfi Sándor barátságát hozta meg számára.

A szabadságharc alatt néplapot szerkesztett, rövid ideig nemzetőrkedött is. A világsíri fegyverletétel után a Tisza családnál volt nevelő, majd a nagykorú református gimnázium tanára (magyar, latin, görög) lett.

1865-től az Akadémia titkárává választották s innentől Pesten élt családjával.

Költészetével nemzeti irányt teremtett; természetességével, valóságosságával közelebb hozta a műköltést az élethez.

Rendkívül gazdag és változatos szellemével, felett és biztos ízlésével emelkedik ki költőink sorából.

Műveiből:

Balladák (1995)

Csaba-trilógia (1982)

Fülemüle (Képes mesekönyv, 1959)

Rege a csodaszarvasról (1991)

Toldi - Toldi szerelme - Toldi estéje (Elbeszélő költemények, 1960)

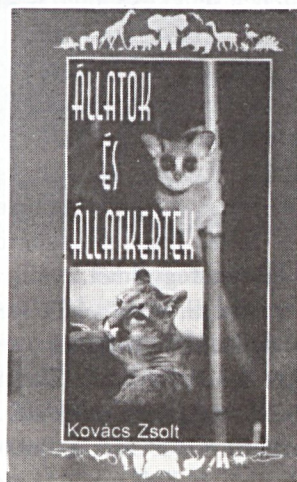
/Máté Lászlóné/

ÚJ KÖNYVEINK

Kovács Zsolt: Állatok és állatkertek

A jelenkori állatkertek nemcsak a modern természettudományos-biológiai műveltség megalapozásának műhelyei, de az állatvilág utolsó menedékei is egyben.

Idegen világok színpompás, egzotikus állatsodáiról olvashatunk ebben a könyvben, s megismerhetjük az állatkertek csaknem 5000 éves történetét.

Képes német nyelvkönyv gyerekeknek I-II. köt.

A két kötetes nyelvkönyv, a gyerekek mindennapi életéből vett gyakorlati szókinccsel és sok szép színes képpel, különösen alkalmas arra, hogy a nyelvtanulást játékosá, szórakoztatóvá várszolja.

A második kötet sok-sok verssel, dallal, játékkal és rajzzal csábítja majd a tanulókat.

/Horváth Andrásné/

ZU HAUSE – OTTHON
(WIEDERHOLUNG)

ÚJ VIDEOFILMJEINK

REDL EZREDES I-II.

Szines magyar filmdráma

Alfred Redl, a sokgyermekes, szegény vasutas számára a társadalmi ranglét-rán való felkapaszkodás egyetlen eszköze a hadsereg. Már gyermekkorában a kadétiskolában hátat fordít családjának és Ferenc Józsefet tekinti apjának, aki a soknemzetiségű, hatalmas birodalmat összefogja, és az olyanok számára mint ő, kellő szorgalom ellenében előléptetést biztosít.

Redl tetőtől talpig katona, az uralkodóhoz és a monarchiához való teljes lojalitás jellemzi.

Vak hitében senki és semmi nem képes megingatni. Tisztogatási akció során Ferenc Ferdinánddal is összeütközésbe kerül, és a köré csoportosuló tiszteket is figyeltetni kezdi.

Megbízják egy nagyszabású kémbotrány megszervezésével, amelynek az lenne a célja, hogy megszilárdítsa a hadseregben a fegyelmet.

Senki sem sejtje, hogy végül Redl lesz az, akit pellengérré állítanak.

A filmet Szabó István és Dobai Péter ötletéből Szabó István rendezte. A főbb szerepekben Klaus Maria Brandauer, Avar Istvánt és Balázsovits Lajost láthatjuk.

A kétrészes film időtartama 145 perc.

Jó szórakozást kívánunk!

/Kocsis Zoltán/

Péntek Esti Muzsika

KOJAK

Kortárs Jazz Klub

ROCKRESSIVE

Március 7. 18.00 óra

BUDDY RICH: Groove Merchant
GRAVY TRAIN
JAN GARBAREK: Paths, Prints

* * *

Március 21. 18.00 óra

BRASS AGE: Blue in Blue
RARE BIRD
CHARLIE HUNTER TRIO:
Bing, bing, bing

A klub támogatója:
DUNAHOLDING, Salgótarján

KIÁLLÍTÁS

1997. február 11-én emlékfalavatással, a Nógrádi bányászlet című kiállítás megnyitásával tisztelegünk a száz esztendővel ezelőtt született Bóna Kovács Károly festőművész emléke előtt könyvtárunk róla elnevezett galériájában. Az emlékfal Erdei Sándor képző- és iparművész alkotása, amelynek elkészültét Salgótarján Megyei Jogú Város támogatta.

Cene gál István festőművész kiállítása 1997. március 4-én (kedden) 16 órától nyílik könyvtárunk Bóna Kovács Károly Galériájában.

A kiállítást Pál József, a Palócföld c. folyóirat főszerkesztője nyitja meg.

Közreműködik:

Somogyiné Almádi Julianna (zongora) és Pintér Veronika (fuvola)

A kiállítás 1997. március 22-ig látogatható.

FELHÍVÁS

Felhívjuk Olvasóink figyelmét, hogy 1996-os olvasójeggyel február 28-ig vehették igénybe a könyvtár szolgáltatásait.

A könyvtári tagságot szíveskedjenek megújítani.

Beiratkozási díjaink változatlanok.

ZENÉS PIHENŐ

1997. március 14-én 18 órától

szeretettel várunk mindenkit, aki nyitott a szép zenére, szeretne kikapcsolódni, pihenni, feltöltődni.

A foglalkozást vezeti:

MÁRTON REZSŐ

INTERNET a könyvtárban

Mi is az az Internet?

Az Internet, amit gyakran a hálózatok hálózatának neveznek, olyan kommunikációs közeg, amelyet hálózatok és számítógépek hoztak létre, és amelyen keresztül az emberek mindenféle információt, tudományos kutatási eredményt, vagy egyéb ismeretanyagot kicserélhetnek egymással.

Az Internetet tudományos körökben már évek óta széles körben használják. Azonban figyelembe véve az üzleti és egyéb társaságok egyre növekvő érdeklődését, az Internet a jövőben alapvető jelentőségű lesz.

Jelenleg az egész világot behálózza, oktatási intézmények és vállalatok számára csatlakozási pontok ezreit biztosítja.

Üzenetet küldhetünk akár az óceánon túlra, szabadon terjeszthető szoftvereket tölthetünk le, vagy bármely problémánkkal kapcsolatosan próbálhatunk megoldást keresni a hálózaton.

Alapvető célja az emberi kapcsolattartás segítése és az információk cseréje, tárolása.

Olyan médium, melynek segítségével hatalmas mennyiségű információhoz juthatunk.

A Balassi Bálint Könyvtár egyenlőre egy-telefonmodemmel létrehozható kapcsolat révén -, a Soros Alapítvány C3 központjának számítógépén keresztül léphet ki a hálózat világába, mely lehetőséghez pályázat útján jutottunk.

Terveink szerint az olvasók számára is biztosítani szeretnénk a hálózat használatának a lehetőségét, melynek feltételeiről a későbbiekben lapunkban és a könyvtár egyéb hirdetéseiben tájékoztatjuk a könyvtárhasználókat.

/Györiné Mojzes Anikó/

NYITVATARTÁS

HÉTFŐ	Szünnap
A földszinti folyóiratolvasó látogatható	10 - 15.30
KEDDTŐL-PÉNTEKIG	10 - 18
Zenei részleg	13 - 18
SZOMBATON	9 - 13

TELEFONSZÁMAINK

Központ 416-777

MELLÉKÁLLOMÁSOK

Általános tájékoztatás	31
Kölcsönzés, nyilvántartás	28
Szaktájékoztatás	25
Gyermekkönyvtár	32
Megyei módszertan, ellátóközpont	20

HÍRMONDÓ Kiadja a Balassi Bálint Könyvtár. Felelős kiadó: Fehér Miklós ig. Megjelenik: havonta HU ISSN 1218-1994. Szerkesztőbizottság: Balogh Zsuzsanna, Bódi Györgyné, Gecse Zsuzsanna, Oroszné Katona Anna, Füzesi Istvánné